

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра політології

Затверджено

На засіданні кафедри політології
філософського факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри проф. Анатолій РОМАНЮК

**Силабус з навчальної дисципліни
«Політичні еліти і лідерство»,
що викладається в межах ОПП «Політологія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 052 «Політологія»
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
2022 року вступу**

Львів – 2022

Назва дисципліни	Політичні еліти і лідерство
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, 79000
Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра політології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 052 «Політологія»
Викладачі дисципліни	Куречко Ірина Ігорівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології ЛНУ ім. І. Франка
Контактна інформація викладачів	Електронна адреса: iryna.kurechko@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://filos.lnu.edu.ua/employee/kurechko-iryna Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 206
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Щопонеділка, 13:00-14:30 год. (філософський факультет, кафедра політології, ауд. 206) У день проведення лекцій/семінарських занять. Також можливі он-лайн консультації через засоби віддаленого відео- й аудіозв'язку та емейлінг на електронну адресу викладача.
Сторінка дисципліни	https://filos.lnu.edu.ua/academics/bachelor/curriculum-politology
Інформація про дисципліну	«Політичні еліти і лідерство» є нормативним курсом для студентів другого курсу філософського факультету спеціальності 052 «Політологія». Навчальний курс розрахований на 135 годин та вивчається у четвертому семестрі. Дисципліна є важливим елементом у вивченні персоналізованого аспекта політики, зокрема передбачає дослідження еліти і лідерів як важливих політичних акторів, а також аналіз їх місця і ролі в політичній системі.
Коротка анотація дисципліни	Навчальна дисципліна «Політичні еліти і лідерство» присвячена проблематиці політичних акторів, зокрема еліти і лідерам, які є одними з найважливіших суб'єктів політики, що впливають на перебіг політичного процесу, здійснюють управління державою, приймаючи важливі суспільно-політичні рішення. Дисципліна складається із двох змістовних модулів. У рамках першого модуля заплановане ознайомлення студентів із сутністю політичних еліт і лідерства, аналіз основних підходів до трактування еліт, зокрема ціннісного і структурно-функціонального, а також вивчення основних елітарних концепцій (класичних, посткласичних, елітарних ідей українських дослідників) та теорій лідерства (зокрема, теорії рис, ситуативної та теорії визначальної ролі послідовників і інших похідних концепцій). Студенти повинні бути ознайомлені з трактуванням елітарних ідей в межах різних ідеологій. Другий модуль охоплює теми, присвячені структурі і функціям політичної еліти і лідерства, існуючим класифікаціям і формам еліти та лідерства, а також специфіці їхнього формування та рекрутування. В рамках цього модуля студенти також вивчатимуть проблематику легітимності політичної еліти, її місце в соціальній структурі суспільства, досліджуватимуть особливості політичної еліти в

	<p>перехідних політичних системах, а також аналізуватимуть сучасну українську політичну еліту і політичних лідерів.</p>
<p>Мета та цілі дисципліни</p>	<p>Метою вивчення нормативної дисципліни «Політичні еліти і лідерство» є ознайомлення студентів із суттю та особливості політичних еліт і лідерства як політологічних категорій, їхніми функціями, структурою та типами, а також формування у студентів конкретних знань концепцій політичних еліт та теорій лідерства.</p> <p>Відповідно до мети головними цілями вивчення дисципліни виступають:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміння понятійно-категоріального апарату дослідження політичної еліти і лідерства; - знання основних елітарних концепцій зарубіжних і українських дослідників і теорій лідерства; - аналіз функцій, структури, типів і форм політичної еліти і лідерства; - вивчення особливостей формування і рекрутування політичних еліт і лідерства; - дослідження місця політичної еліти і лідерства в соціальній структурі суспільства, способів підвищення їхньої легітимності.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кухта Б., Теплоухова Н. Політичні еліти і лідери. Львів. 1997. 224с. 2. Мандзій Л. Методологія дослідження політичної еліти. <i>Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії</i>. 2012. № 2. С. 115–121. 3. Сопівник Р.В. Ретроспективний аналіз основних теорій лідерства. <i>Вісник Національного університету оборони України</i>. 2012. Вип. 4 (29). С. 104–109. 4. Joshua D. Kertzer. Experiments and Surveys on Political Elites. <i>Annual Review of Political Science</i>. 2022. 25(1). pp. 529-550 5. Luis Garrido-Vergara. The Study of Political Elites: Theoretical Framework. <i>Species of Capital in the Political Elite</i>. 2020. pp 15–68 <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дацаківська О. Політична еліта в теоріях інформаційного суспільства: особливості діяльності та структури. <i>Вісник Львівського національного університету. Серія філософсько-політологічні студії</i>. 2011. Вип.1. С. 311–320 2. Кочубей Т., Семенов А. Сучасні теорії лідерства: теоретичний аспект. <i>Психолого-педагогічні проблеми сільської школи</i>. Умань 2012. № 40. 3. Козловець М. Національна еліта як фактор державотворення: уроки минулого й реалії сьогодення. <i>Персонал</i>. 2007. № 10. С. 21–29 4. Куташев І. Суспільно-політичні погляди Станіслава Оріховського. <i>Політичний менеджмент</i>. 2005. № 3 (12). С. 169–179 5. Лебідь Л. І. Особливості аналізу механізмів відтворення соціальної нерівності в сучасному українському суспільстві. <i>Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. Соціологія і політичні науки</i>. 2013. № 2(18). С. 330–339. 6. Лейн Д. Еліти, класи та громадянське суспільство в період

	<p>трансформації державного соціалізму. <i>Соціологія: теорія, методи, маркетинг</i>. 2006. № 3. С. 14–31</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Маркітантов В. Ю. Основні чинники формування та рекрутування політичних еліт : збірник наукових праць «Політологічні студії». 2010. Вип. 1. С. 155–161 8. Ортега-і-Гасет Х. Бунт мас. Вибрані твори. К.: Основи, 1994. 420 с. 9. Сергатюк Д.А. Політична еліта: аспекти розуміння та категоріальні межі поняття. <i>Наукові праці. Політологія</i>. 2011. №163. С. 83–88. 10. Duke Ohene Ofosu-Anim, Seung-Hee Back. Towards a Conceptual Framework for Political Leadership Theory and Practice: A Thematic Analysis of the Literature. <i>Open Journal of Leadership</i>. 2021. 10(03). pp. 193-213 <p>Інтернет-джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Волківська Д.А. Сучасні підходи до визначення лідерства. Режим доступу: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=964 2. Дубінська В. Теоретичні засади дослідження політичного лідерства в системі державного управління. Режим доступу: http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2014-2/doc/1/02.pdf 3. Копитова Л.С. Політичне лідерство у політико-культурному вимірі. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2009_28/Gileya28/P2.pdf 4. Степанов А. Проблема еліти у вимірі філософського знання. Режим доступу: http://www.ji.lviv.ua/n45texts/stepanov.htm. 5. Шевченко Л. Ю. Сучасні підходи до наукового вивчення лідерства. Режим доступу: http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v6/i9/56.pdf
Тривалість курсу	1 семестр / 135 годин
Обсяг курсу	Загалом 135 годин, зокрема 64 години аудиторних занять. З них: 32 години лекцій, 32 години практичних занять та 71 година самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>У результаті успішного проходження курсу студент набуде <i>загальні компетентності</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). <p>та <i>спеціальні (фахові) компетентності</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. - СК10. Здатність застосовувати основні форми, способи і засоби політичного консалтингу. - СК14. Здатність аналізувати та прогнозувати особливості впливу соціальних груп, груп інтересів та груп тиску на політичну реальність, організація та здійснення діяльності з захисту групових інтересів в політичному процесі. <p><i>Програмні результати навчання:</i></p>

	<ul style="list-style-type: none"> - PH12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. - PH21. Застосовувати теорії соціальної стратифікації, групової взаємодії, діяльності груп інтересів та груп тиску на місцевому, регіональному та державному рівні здійснення публічної політики. - PH22. Вміти формувати стратегії проведення публічної політики, аналізувати функції та повноваження інституційних та неінституційних акторів в процесі здійснення публічної політики. Після завершення цього курсу студент буде: <p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • суть та особливості політичного лідерства, теоретичні підходи до трактування еліт; • історію ідей елітарності в зарубіжній та українській політичній думці; • класичні та сучасні концепції політичних еліт, теорії політичного лідерства; • особливості еліт в інформаційних суспільствах; • формальну і неформальну структуру і функції політичних еліт і лідерів; • основні типи та форми еліт і лідерства; • особливості формування і системи рекрутування політичних еліт; • специфіку політичних еліт в перехідних суспільствах. <p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • застосовувати сучасну методологію аналізу політичних еліт і лідерства; • аналізувати основні елітарні концепції; • визначати місце і роль політичних еліт в індустріальних та постіндустріальних суспільствах; • орієнтуватися в різноманітних типологіях еліт і лідерства, в їх формах і функціях; • досліджувати структуру та особливості формування і рекрутування еліт; • самостійно виявляти чинники легітимації політичної еліти.
Ключові слова	Політичні еліти, політичне лідерство, нерівність, влада, правлячий клас, демократія, ідеологія, сила, управління, особисті якості, номенклатура, бюрократія, меншість, інтелігенція, циркуляція еліт, каста.
Формат курсу	Змішаний: лекційні заняття проводяться дистанційно, семінарські заняття – очно.
Аудиторні особливості курсу	Проведення лекцій, практичних/семінарських занять, консультацій з курсу.
Теми	Детально див. Додаток «Схему курсу»
Підсумковий контроль, форма	Екзамен в кінці семестру Форма екзамену – комбінована (тестовий + усний)
Пререквізити	Для вивчення дисципліни «Політичні еліти і лідерство» студентам краще мати базові знання з таких курсів, як «Історія політичних вчень», «Політична влада», «Історія та теорія демократії», «Вступ до спеціальності». Вони

	будуть допоміжними для сприйняття категоріального апарату.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації, лекції, колаборативне навчання (групові проекти, спільні розробки, групові розрахункові роботи, навчальні спільноти, тьюторство і т.д.), проектно-орієнтоване навчання, дискусія, семінари, самостійна робота, аналіз статистичних баз даних. Навчальні методи: пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, інтерактивний, активізації навчання.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребуватиме залучення персонального комп'ютера (принаймні лектором) і мультимедійного проектора. Крім того, бажано, щоби студенти також користувались персональними комп'ютерами. Для курсу не потрібно спеціалізованого програмного забезпечення (хоча воно може використовуватись за бажанням). Тим не менше, потрібне впевнене користування загальноживаними програмами й операційними системами (з метою подання електронних матеріалів – електронна пошта, платформи Microsoft Teams, Zoom, Telegram, Moodle тощо). Також для курсу бажане володіння мінімальними навиками роботи з базами та масивами даних й інформації.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: практичні/самостійні тощо – 30% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 30); контрольні заміри (модулі) – 20% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 20); екзамен – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50).</p> <p>Підсумкова максимальна кількість балів упродовж семестру – 100.</p> <p>Письмові та проектні роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів самостійних письмових робіт.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування і втручання в роботу інших студентів становлять, однак не обмежують прикладів можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак цього є підставою для незарахування тієї або іншої роботи студента викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відповідно, жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед основних і додаткових.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні й поточному навчанні, в самостійній роботі і бали підсумкового екзамену (в комбінованому форматі). При цьому, обов'язково враховуються присутність на заняттях й активність студента під час практичного заняття, списування і плагіат, несвоєчасне виконання поставлених завдань.</p>
Питання до екзамену (чи питання на контрольні роботи)	Орієнтований перелік питань до екзамену: <ol style="list-style-type: none"> 1. Еліта і лідер як політологічні категорії. 2. Методи дослідження політичної еліти і лідерства.

3. Причини елітарності суспільства. Теорії обґрунтування еліт.
4. Ідеї елітарності у вченнях Стародавнього Сходу.
5. Розвиток вчень про еліту в епоху Античності.
6. Розвиток ідей елітарності в політико-правових вченнях Середньовіччя та Нового часу.
7. Уявлення про нерівність та еліту у філософських доктринах кін. XVIII – XIX ст.
8. Теорія «правлячого класу» Г. Моски.
9. Теорія еліти В. Парето.
10. Концепція еліти Р. Міхельса.
11. Марксизм та теорія панівного класу.
12. Фашистський варіант елітаризму.
13. Консервативно-аристократичний елітизм.
14. Ліберальні теорії еліт.
15. Теорії демократичного елітизму (Й. Шумпетер, М. Вебер, К. Мангейм, С. Ліпсет, Дж. Сарторі, Ч. Міллс, Н. Боббіо).
16. Концепція плюралізму еліт (Д. Трумен, Д. Рісмен, Р. Даль, Р. Арон).
17. Неоелітизм.
18. Уявлення про князя у творах періоду Київської Русі.
19. Вчення про еліту і лідера в період українського Відродження.
20. Ідеї еліти в політичній думці України кінця XIX – початку XX ст.
21. Концепція “національної аристократії” В. Липинського.
22. Елітарні ідеї Д. Донцова.
23. Теорія рис лідерства
24. Ситуативна теорія лідерства
25. Теорія визначальної ролі послідовників (конституентів), атрибутивна теорія.
26. Синтетична теорія лідерства, теорія очікування-взаємодії
27. Поведінкові теорії лідерства
28. Теорія гуманістичного спрямування, мотиваційна теорія
29. Психологічні концепції політичного лідерства
30. Еліта в інформаційному суспільстві
31. Адхократія.
32. Нетократія.
33. Теорія політичної еліти М. Кастельса.
34. Суть та структура політичної еліти.
35. Функції політичної еліти.
36. Ефективність політичної еліти.
37. Структура і функції політичного лідерства.
38. Типи еліти.
39. Форми політичної еліти.
40. Типи політичних лідерів.
41. Стилї політичного лідерства.
42. Формування політичної еліти.
43. Поняття та типи рекрутування політичної еліти.
44. Система гільдій як тип рекрутування, її основні принципи.
45. Антрепренерська система добору політичної еліти, її основні принципи.

	<p>46. Моделі елітотворення.</p> <p>47. Перехідні суспільства: роль політичних еліт.</p> <p>48. Формування політичної еліти перехідних суспільств.</p> <p>49. Моделі трансформації політичної еліти.</p> <p>50. Особливості структури політичної еліти перехідних суспільств.</p> <p>51. Роль політичної еліти у процесах політичної трансформації.</p> <p>52. Поняття легітимності політичної еліти.</p> <p>53. Джерела легітимності політичної еліти.</p> <p>54. Кризи легітимності політичної еліти.</p> <p>55. Соціальна структура в теоріях еліт.</p> <p>56. Взаємозв'язок між соціальною структурою та політичною елітою.</p> <p>57. Соціальна мобільність як фактор впливу на формування еліти.</p> <p>58. Проблеми та перспективи нових політичних еліт.</p> <p>59. Формування та етапи становлення політичної еліти України.</p> <p>60. Складові української політичної еліти.</p>
Опитування	<p>Анкету-оцінку для оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

Додаток. Схема курсу «Політичні еліти і лідерство»

Тиж. / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література / Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1 8 год.	<p>Тема 1. Еліта і лідер як політологічні категорії.</p> <p>Політична еліта як соціальна група і політичний інститут. Сутність і специфіка політичного лідерства. Методи дослідження політичної еліти і лідерства. Причини елітарності суспільства. Теорії обґрунтування еліт.</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год.</p> <p>Семинар – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 4 год.</p>	<p>1. Волківська Д.А. Сучасні підходи до визначення лідерства. Режим доступу: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=964</p> <p>2. Дубінська В. Теоретичні засади дослідження політичного лідерства в системі державного управління. Режим доступу: http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2014-2/doc/1/02.pdf</p> <p>3. Кухта Б., Теплоухова Н. Політичні еліти і лідери. Львів. 1997. 224с.</p> <p>4. Мандзій Л. Методологія дослідження політичної еліти. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2012. № 2. С. 115–121.</p> <p>5. Сергатюк Д.А. Політична еліта: аспекти розуміння та категоріальні межі поняття. Наукові праці. Політологія.2011. №163. С. 83–88.</p>	<p>Самостійна робота по темі (основні теоретичні підходи до аналізу політичних еліт і лідерства)</p> <p>4 год.</p>	1 тиждень
2 8 год.	<p>Тема 2. Історія ідей елітарності.</p> <p>Ідеї елітарності у вченнях Стародавнього Сходу. Розвиток вчень про еліту в епоху Античності. Розвиток ідей елітарності в політико-правових вченнях Середньовіччя та Нового часу. Уявлення про нерівність та еліту у філософських доктринах кін. XVIII – XIX ст.</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год.</p> <p>Семинар, групова робота – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 4 год.</p>	<p>1. Кухта Б., Теплоухова Н. Політичні еліти і лідери. Львів. 1997. 224с.</p> <p>2. Степанов А. Проблема еліти у вимірі філософського знання. Режим доступу: http://www.ji.lviv.ua/n45texts/stepanov.htm.</p> <p>3. Joshua D. Kertzer. Experiments and Surveys on Political Elites. Annual Review of Political Science. 2022. 25(1). pp. 529-550</p> <p>4. Luis Garrido-Vergara. The Study of Political Elites: Theoretical Framework. Species of Capital in the Political Elite. 2020. pp 15–68</p>	<p>Самостійна робота по темі (особливості «філософії обраності» в контексті дослідження елітарних ідей у Стародавньому Світі)</p> <p>4 год.</p>	2 тиждень
3	Тема 3. Класичні	Лекція,	1. Сергатюк Д.А. Політична еліта: аспекти розуміння та категоріальні межі поняття.	Самостійна	3 тиждень

8 год.	теорії політичної еліти: Г. Моска, В. Парето, Р. Міхельс. «Політичний клас» Г. Моски. Теорія еліти В. Парето. Елітарна концепція Р. Міхельса.	презентація, дискусія – 2 год. Семинар, групова робота – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	<i>Наукові праці. Політологія.</i> 2011. №163. С. 83–88. 2. Duke Ohene Ofosu-Anim, Seung-Hee Back. Towards a Conceptual Framework for Political Leadership Theory and Practice: A Thematic Analysis of the Literature. <i>Open Journal of Leadership.</i> 2021. 10(03). pp. 193-213 3. Joshua D. Kertzer. Experiments and Surveys on Political Elites. <i>Annual Review of Political Science.</i> 2022. 25(1). pp. 529-550	робота по темі (порівняльний аналіз теорії правлячого класу Г. Моски та теорії політичної еліти В. Парето) 4 год.	
4 9 год.	Тема 4. Теорії еліт та ідеології ХХ ст. Марксизм та теорія панівного класу. Фашистський варіант елітаризму. Консервативно-аристократичний елітизм. Ліберальні теорії еліт.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Семинар, групова робота – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	1. Кухта Б., Теплоухова Н. Політичні еліти і лідери. Львів. 1997. 224 с. 2. Муссоліні Б. Доктрина фашизму. Режим доступу: http://hai-nuzhnyk.in.ua/doc2/1932.Mussolini.php 3. Ортега-і-Гасет Х. Бунт мас. Вибрані твори. К.: Основи, 1994. 420 с. 4. Степанов А. Проблема еліти у вимірі філософського знання. Режим доступу: http://www.ji.lviv.ua/n45texts/stepanov.htm .	Самостійна робота по темі (основні суперечності теорій еліт, гомогенність/гетерогенність політичних еліт в теоріях марксизму, консерватизму, лібералізму) 5 год.	4 тиждень
5 9 год.	Тема 5. Демократичні теорії еліти. Концепція демократичного елітизму. Плюралізм еліт. Неоелітизм.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Семинар, групова робота – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	1. Кухта Б., Теплоухова Н. Політичні еліти і лідери. Львів. 1997. 224 с. 2. Боббіо Н. Майбутнє демократії. // Демократія: Антологія / Упоряд. О. Проценко. К.: Смолоскип, 2005. 3. Сарторі Дж. Вертикальна демократія. // Демократія: Антологія / Упоряд. О. Проценко. К.: Смолоскип, 2005. 4. Шумпетер Й. Елітарна демократія і теорія конкурентного лідерства. Демократія: Антологія / Упоряд. О. Проценко. К.: Смолоскип, 2005. 5. Joshua D. Kertzer. Experiments and Surveys on Political Elites. <i>Annual Review of Political Science.</i> 2022. 25(1). pp. 529-550	Самостійна робота по темі (співвідношення елітаризму і демократії в контексті теорії демократичного елітизму) 5 год.	5 тиждень

6 9 год.	<p>Тема 6. Теорії політичного лідерства. Теорія рис. Ситуативна теорія лідерства. Теорія визначальної ролі послідовників, атрибутивна теорія. Синтетична теорія лідерства, теорія очікування-взаємодії</p> <p>Поведінкові теорії лідерства. Теорія гуманістичного спрямування, мотиваційна теорія. Психологічні концепції політичного лідерства.</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год.</p> <p>Семинар, групова робота – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 5 год.</p>	<p>1. Волківська Д.А. Сучасні підходи до визначення лідерства. Режим доступу до ресурсу: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=964</p> <p>2. Кочубей Т., Семенов А. Сучасні теорії лідерства: теоретичний аспект. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. Умань 2012. № 40.</p> <p>3. Сопівник Р.В. Ретроспективний аналіз основних теорій лідерства. Вісник Національного університету оборони України. 2012. Вип. 4 (29). С. 104–109.</p> <p>4. Філонович С. Р. Теорії лідерства у менеджменті: історія і перспективи. 2003. № 2.</p> <p>5. Шевченко Л. Ю. Сучасні підходи до наукового вивчення лідерства. Режим доступу до ресурсу: http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v6/i9/56.pdf</p> <p>6. Якушко Н. О. Теорії лідерства: генеза та сучасна інтерпретація. Право та державне управління. Режим доступу до ресурсу: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2016/24.pdf</p>	<p>Самостійна робота по темі (теорія «обслуговуючого лідерства» Р. Грінліфа, її основні недоліки) 5 год.</p>	6 тиждень
7 9 год.	<p>Тема 7. Ідеї елітарності в українській політичній думці. Уявлення про князя у творах періоду Київської Русі. Вчення про еліту і лідера в період українського Відродження. Ідеї еліти в політичній думці України кінця ХІХ – початку ХХ ст.</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год.</p> <p>Семинар, групова робота – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 5 год.</p>	<p>1. Корольов Г. Національна еліта в творчій спадщині Івана Франка. Режим доступу до ресурсу: http://www.history.org.ua/xix/13/10.pdf</p> <p>2. Куташев І. Суспільно-політичні погляди Станіслава Оріховського. <i>Політичний менеджмент</i>. 2005. № 3 (12). С. 169–179</p> <p>3. Лебідь Л. І. Особливості аналізу механізмів відтворення соціальної нерівності в сучасному українському суспільстві. Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. Соціологія і політичні науки. 2013. № 2(18). С. 330–339.</p> <p>4. Медвідь Ф. Політико-правова доктрина Івана Франка. <i>Політичний менеджмент</i>. 2008. № 4 (31).</p>	<p>Самостійна робота по темі (роль інтелігенції у працях М. Драгоманова та І. Франка, переваги і недоліки народного способу відтворення еліти) 5 год.</p>	7 тиждень
8 8 год.	<p>Тема 8. Теорії еліти В. Липинського і Д. Донцова. Концепція</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год.</p> <p>Семинар,</p>	<p>1. Атаманюк З. Концепція національної еліти в соціально-філософській думці української діаспори: Д. Донцов і В. Липинський. <i>Перспективи</i>. 2000. № 2 (10). С. 78–84</p> <p>2. Гордієнко М. Концепція політичної еліти В.Липинського як фактор національно-державної ідентичності України. <i>Нова політика</i>. 1998. № 2. С. 44–48.</p>	<p>Самостійна робота по темі (роль еліти в українському державотворенні)</p>	8 тиждень

	“національної аристократії” В. Липинського. Елітарні ідеї Д. Донцова.	групова робота – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	3. Козловець М. Національна еліта як фактор державотворення: уроки минулого й реалії сьогодення. Персонал. 2007. № 10. С. 21–29. 4. Резнік В.В. Державницькі теорії Д.Донцова і В.Липинського: порівняльний аналіз. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21GO=&Image_file_name=DOC/2008/08rwlpa.zip&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=	4 год.	
9 9 год.	Тема 9. Еліта і лідери в інформаційному суспільстві. Інформаційне суспільство: суть та особливості. Адхократія. Нетократія. Теорія політичної еліти М. Кастельса.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Семинар, групова робота – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	1. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. К.: Либідь, 1996. С. 194–250 2. Дащаківська О. Політична еліта в теоріях інформаційного суспільства: особливості діяльності та структури. Вісник Львівського національного університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2011. Вип.1. С. 311–320 3. Маруховський О. Переваги та вади інформаційного суспільства. Політичний менеджмент. 2005. № 1 (10). С. 127–136	Самостійна робота по темі (структура політичної еліти індустріального та інформаційного суспільства) 5 год.	9 тиждень
10 8 год.	Модуль 1 Тема 10. Структура та функції політичної еліти та лідерства. Структура політичної еліти. Функції політичної еліти. Ефективність політичної еліти. Структура і функції політичного лідерства.	Модуль – 2 год. Семинар, групова робота – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	1. Захарова Т. Деякі особливості структурного аналізу політичного класу в сучасній Україні. Грани. 2014. №2. С. 103–111 2. Рихлік В. Функції політичної еліти як вияв її соціального призначення. Режим доступу: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/17558/Rykhlik251-258.pdf;jsessionid=E6DA7FD463365D3B6D6225234BCBA7C9?sequence=1 3. Троян С. Політична еліта України в структурі сучасної політичної системи. Доступне на http://www.edportal.org.ua/books/Conference_2005/Troyan.pdf 4. Холод В. В. Пріоритетні функції політичного лідера. Політичний менеджмент. 2007. №4. С.55–64	Самостійна робота по темі (приховані функції політичної еліти і лідерства) 4 год.	10 тиждень
11 9 год.	Тема 11. Типологія та форми політичної еліти і лідерства. Типи еліти. Форми політичної еліти. Типологія політичного лідерства. Стилі політичного лідерства.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Семинар, групова робота – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	1. Морарь М.В. Політичне лідерство: проблеми теорії та методології. Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/morar_politychne.pdf 2. Політика в особах (Політичне лідерство на постсоціалістичному просторі: національний і регіональний контексти): навч. посібник / За заг. ред. Ф. М. Рудича. К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2012. 400 с. 3. Росенко М. Щодо питання дослідження феномена політичної еліти: теоретико-методологічні засади, основні риси та класифікація. Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/10_2010/39.pdf	Самостійна робота по темі (Співвідношення номенклатури і бюрократії. Суть консоціальної політичної еліти) 5 год.	11 тиждень

12 9 год.	Тема 12. Формування та рекрутування еліти і лідерів. Формування політичної еліти. Системи рекрутування еліти. Моделі елітотворення.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Семінар, групова робота – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кочубей Л. Сучасні політична еліта та політичний клас: визначення, моделі та особливості становлення. Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kochubei_suchasni.pdf 2. Кристиняк М. Особливості формування еліти в Україні та засади щодо вдосконалення процесу її створення. Режим доступу: https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/nov/22510/14.pdf 3. Маркітантов В. Ю. Основні чинники формування та рекрутування політичних еліт : збірник наукових праць «Політологічні студії». 2010. Вип. 1. С. 155–161. 4. Пірен М. Проблеми формування сучасної української еліти. Політичний менеджмент. Режим доступу: http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=6&n=25&c=321 	Самостійна робота по темі (моделі циркуляції еліт та типи елітотворення в контексті дослідження української політичної еліти) 5 год.	12 тиждень
13 8 год.	Тема 13. Політична еліта в перехідних політичних системах. Перехідні суспільства: роль політичних еліт. Формування політичної еліти перехідних суспільств. Моделі трансформації політичної еліти. Особливості структури політичної еліти перехідних суспільств.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Семінар, групова робота – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Латигіна Н. Передумови демократизації суспільства: основні підходи. Персонал. 2005. № 3. С. 15–18 2. Лейн Д. Еліти, класи та громадянське суспільство в період трансформації державного соціалізму. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2006. № 3. С. 13–31. 3. Мандзій Л. Політична еліта в перехідних суспільствах. Режим доступу: https://ipiend.gov.ua 4. Равлик І.О. Консолідуєча роль політичної еліти у перехідному суспільстві. Гілея. Київ, 2011. Випуск 48. С. 549–553. 	Самостійна робота по темі (особливості люстрації в Україні) 4 год.	13 тиждень
14 8 год.	Тема 14. Легітимність політичної еліти. Поняття легітимності політичної еліти. Джерела легітимності політичної еліти. Кризи легітимності політичної еліти.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Семінар, групова робота – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Алексєєва Т. Легітимність влади у період транзиту. Політична думка. 1998. № 3–4. С. 114–126 2. Висоцький О. Сутність легітимації політики. Політичний менеджмент. 2004. №4. С. 24–34 3. Дацаківська О. Проблема легітимності політичної влади: основні концептуальні підходи. Вісник Львівського університету. Вип.9: Філософські науки. Львів. 2006. С. 240–249 	Самостійна робота по темі (технології запобігання кризі легітимності політичної еліти) 4 год.	14 тиждень

15 8 год.	Тема 15. Політичні еліти в соціальній структурі суспільства. Поняття соціальна структура. Соціальна структура в теоріях еліт. Взаємозв'язок між соціальною структурою та політичною елітою. Соціальна мобільність як фактор впливу на формування еліти.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Семинар, групова робота – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	1. Коваліско Н. Соціальна стратифікація: теоретичні та методичні засади дослідження на регіональному рівні. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2006. № 3. С. 137–152 2. Кривошеєва О.О. Механізми підтримання соціальної нерівності в суспільстві. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2014. №4. С. 63–69 3. Лебідь Л. І. Особливості аналізу механізмів відтворення соціальної нерівності в сучасному українському суспільстві. Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. Соціологія і політичні науки. 2013. № 2(18). С. 330–339. 4. Duke Ohene Ofosu-Anim, Seung-Hee Back. Towards a Conceptual Framework for Political Leadership Theory and Practice: A Thematic Analysis of the Literature. Open Journal of Leadership. 2021. 10(03). pp. 193-213	Самостійна робота по темі (субелітні групи в соціальній структурі суспільства) 4 год.	15 тиждень
16 8 год.	Модуль 2 Тема 16. Політична еліта України. Становлення української політичної еліти. Структура політичної еліти України. Особливості формування політичної еліти в Україні. Регіональні політичні еліти.	Модуль – 2 год. Семинар – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	1. Кашаба О.Ю. Особливості формування сучасної української правлячої політичної еліти. Режим доступу: https://periodicals.karazin.ua/politology/article/view/219/112 2. Маркозова О. Еліти в сучасному українському суспільстві: сутність та напрямки трансформації. Вісник національної юридичної академії ім. Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія. Зб. наук. праць. Харків: Прапор, 2010. Вип. 8. С. 165–172. 3. Пословський І. Політична еліта сучасної України. Режим доступу: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34824/1/172.pdf 4. Тупчієнко Л. Політична еліта в Україні чи українська політична еліта. Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/tupchiienko_politychna.pdf 5. Шайгородський Ю. Українська політична еліта: стереотипні практики і виклики сучасності. Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/166101/1	Самостійна робота по темі (еволюція становлення політичної еліти України) 4 год.	16 тиждень
Разом 135				71	